

Tunne juuresi

Tänä vuonna on Otavan kustantamana ilmestynyt Altti Rankan toimittama laaja ja virikkeinen kirja Kotimaanmatkailu, mitä, missä, milloin.

August Ramsay julkaisi Suomen matkailijayhdistyksen toimeksiannosta ensimmäisen koko Suomea käsittelevän matkaoppaansa 1895. Siinä hän saattoi kertoa mm., että Kuusamossa ateria maksaa 15 penniä, että Kangasalan kirkonkylä on hyvä keskuskortteri ympäristöihin tutustuttaessa tai että Kirkkoharjun näkötornin avaimen saa varakestikievarista. Asiat eivät juuri muutamassa vuodessa muuttuneet, ja kirja pysyy pitkään tuoreena. Nykyaikana muutos on nopea: puhelinnumerot, hinnat, aikataulut ja aukioloajat vaihtuvat tiuhaan. Matkailuyrityksiä kaatuu ja uusia syntyy.

Rankan kirja auttaa niitä, jotka etsivät uutta koettavaa, kultajyväsiä matkailu-Suomen peruskalliosta. Tarkoituksena on pystyttää tienviittoja, ei tarjota valmiiksi koettuja elämyksiä.

Kunkin tietosana-aukeaman ylälaitaan sijoitettuun pieneen karttaan on merkitty aukeamalla esiintyvät kohteet.

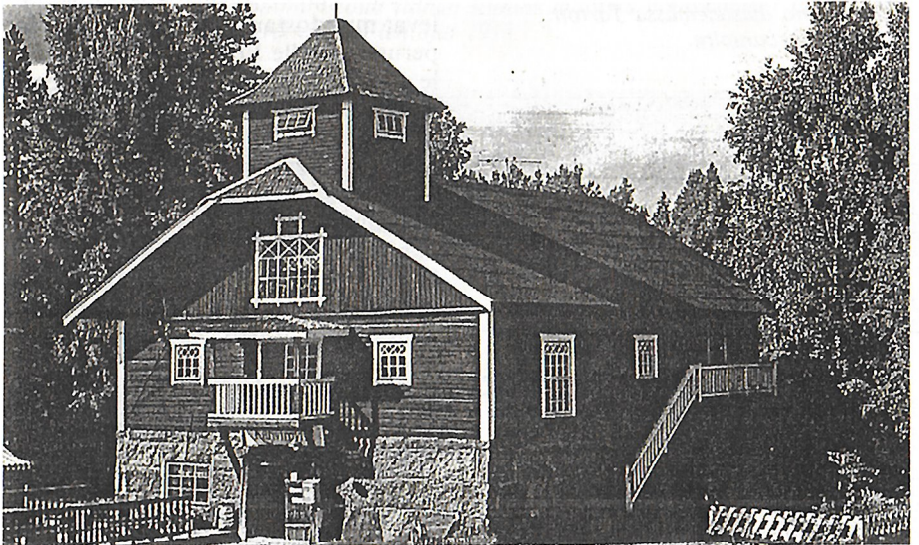
Teoksen loppuosa muodostuu kymmenestä valmiiksi suunnitellusta matkailureitistä, jotka voivat auttaa kotimaanmatkailijaa löytämään uusia ja jännittäviä kokemuksia. Matkailu on muutakin kuin lomailua suurissa matkailukohteissa, joissa kaikki tarjotaan valmiiksi pureksittuna. Se on etsimistä ja löytämisen riemua, iloitemista pienistä asioista ja vaikeuksien voittamista.

Eurooppa avautuu ja välimatkat kutistuvat. Mutta oppiakseen tuntemaan maailman on jokaisen tunnettava kotimaansa, omat juurensa. 75-vuotiaalla itsenäisellä Suomella on kokeneellekin havainnoijalle runsain mitoin tarjottavaa.

- HAKUTEOS: 2000 selostettua hakusanaa sekä erillisessä hakemistossa 3500 hakusanaa.
- MATKAILUOPAS: missä kiinnostavimmat suomalaiset matkailukohteet sijaitsevat, milloin ne ovat avoimina, missä voi majoittua ja aterioida.
- KAUPUNKIMATKAILIJAN OPAS: kaupungit, kunnat, museot, huvipuistot — nykypäivää, historiaa, kulttuuria, viihdettä.
- LUONTOMATKAILIJAN OPAS: kansallispuistot ja luonnonnähtävyydet, eläinpuistot, leirintäalueet, keskiyön aurinko ja kaamos...
- HARRASTAJAN MATKAOPAS: hiihto- ja laskettelukeskukset, kesätaiteen kohtauspaikat, kalastusmatkailu, asuntovaunumatkailu, eräretkeily, ruokaretkiä ja käsityöperinnettä, koskenlaskua, saamelaiskulttuuria, ortodoksista perinnettä...
- LUKUKIRJA: miten Humala ja Krapula liittyvät yhteen, mistä Möhkön ruukkimuseo kertoo, missä ovat Huljalan helveti ja Julma-Ölkky — Suomen historiassa ja luonnossa on tuhansia tarinoita.
- KATSELUKIRJA: yli 700 värikuvaa sekä paikantamiskartat, joihin kohteet on sijoitettu.
- REITTIOPAS: yksityiskohtainen esittely ja selkeä kartta kymmenestä mielenkiintoisesta matkailureitistä eri puolilta Suomea.

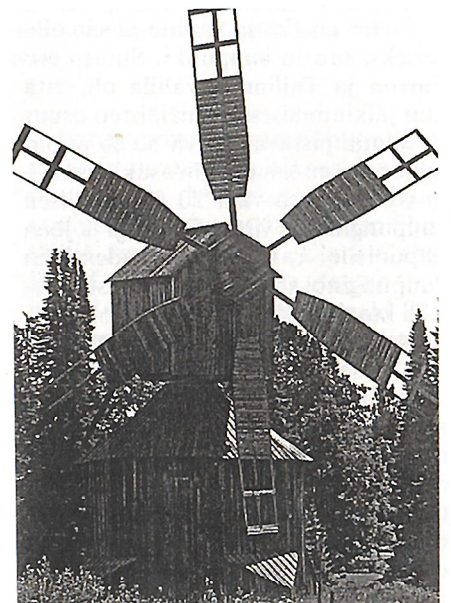
Minkiön asemalla Jokioisissa toimii kapearaidemuseo. Museota täydentää Minkiön ja Jokioisten asemien välillä kulkeva museojuna.

Merikarvialla sijaitseva vanha Lankosken mylly on nykyisin matkailukäytössä. Siinä on kahvila ja matkamuseo.

Karjaan asemalla on höyryveturi muistona entisistä ajoista. Kesäisin höyryjuna ◀ Ukko-Pekka liikennöi Hyvinkäälle.

Tuulimylly on Virtain perinnekyllän vanhimpia rakennuksia.

VIRO, kulttuurimatkailijan käsikirja

Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran 1992 julkaisema VIRO, kulttuurimatkailijan käsikirja on ensimmäinen Suomessa 50 vuoteen ilmestynyt koko Viron käsittävä käytännöllinen matkaopas. Se on tarkoitettu omin päin Virossa liikkuvalla historiasta ja kulttuurista kiinnostuneelle turistille.

Kirjassa on tiedot matkalippujen ja viisumin hankkimisesta, huoltoasemista, puhelujen suuntanumeroista, leirintäalueista, lomakodeista, retkeilykeskuksista. Erityistä huomiota kiinnitetään museoihin ja muihin kulttuurihistoriallisiin kohteisiin. Suomalaisvirolaiset kulttuuriyhteydet, mm. Aino Kallaksen Viron-kauteen liittyvät seudut, esitellään perusteellisesti.

Kirjassa seurailaan Viron seitsemää päätiötä poikkeillen välillä sivukyläin. Luonto, historia, seutuun liittyvät kansantarinat ja kulttuurimatkailijaa kiinnostavat kohteet samoin kuin

yöpymismahdollisuudet ja ruokailupaikat esitellään. Kirjan lopussa on tiivis Viron historia. Lisäksi kirjassa on lyhyitä tietoiskuja mm. moisioista, metsäveljistä ja Taara-uskoisista. Maan monet epäkohdatkaan eivät jää huomiotta. Rungas-kuvitus on mustavalkoinen. Tuglas-seura on auttanut kuvien hankinnassa.

Kulttuurimatkailijan käsikirjan tekijä, toimittaja *Liisa Maria Piila* on vuosien aikana vetänyt useita kulttuurimatkoja Vieroon. Hän on tätä kirjaa varten matkustanut parin vuoden aikana Virossa, joten kirjan ohjeet ja vihjeet ovat ajantasaisia ja realistisia. Tosin on nähtävissä, että maa muuttuu nopeasti.

Toteutumattomina haaveina pidetyt matkat kohteisiin, joista kauan voitiin vain lukea, ovat nyt mahdollisia. VIRO, kulttuurimatkailijan käsikirja tekee matkasta antoisamman.

MUSEOIDEN YSTÄVÄN PARATIISISSA

Tartossa on neljätoista museota, ja jos aikoo perehtyä niihin kaikkiin, tarvitsee enemmän aikaa kuin satunnaisella matkailijalla yleensä on. Seuraavassa on pieni luonnehdinta neljästä epäilemättä subjektiivisesti valitusta museosta, ja kaikkien nimet, osoitteet ja aukioloajat.

Yliopiston historiallinen museo, Toomemägi, avoinna ke—su 11—17. Tuomiokirkon raunion säilyneessä päässä sijaitsee pitkään yliopiston kirjasto, kunnes sille 1981 valmistui oma uusi talonsa. Kirjaston muutettua tuomiokirkon tiloissa avattiin yliopiston historiallisten kokoelmien museo. Tieteenalalta toiselle etenevä näyttely antaa selkeästi kuvan tutkimustyön kehityksestä vuosisatojen aikana. Tartossa toimineet nimekkäät tutkijat ja heidän tieteelliset saavutuksensa esiteltynä rinnan heidän käyttämensä työvälineiden kanssa ovat kiintoisaa tutkittavaa maallikollekin, kunkin alan tuntijoista puhumattakaan.

Kansallismuseo, Veski 32, avoinna ke—su 11—18. Valtavat kokoelmat kansatieteellistä aineistoa virolaisten menneisyydestä. Rikas kansallispukeaarteisto on esillä maakunnittain järjestettynä näyttelynä. Puiset tarveseineet täyttävät kerroksensa niin tiuhaan, että syntyy vaikutelma varastosta enemmän kuin näyttelystä. Nykyinen talo onkin Kansallismuseolle liian pieni. Asiaan liittyy kauan kuohunut, Tarttoa ja koko Viroa koskeva kulttuuritaistelu. Kansallismuseo sijaitsee aikanaan **Raadin moisiossa** hiihkan kaupungin ulkopuolella kauniissa tiloissa ja ympäristössä, johon mielellään tehtiin pieniä retkiä. Sodan aikana museo evakuoitiin ja moisio jäi neuvostoarmeijan käyttöön. Siitä tehtiin varasto, johon virolaisilla ei ollut pääsyä puoleen vuosisataan. Armeijan luovuttua alueesta paljastui täys-tuho. Päärakennuksesta ovat vaivoin seinät jäljellä, sivurakennukset raunioina. Raadin moisio halutaan entistää ja ottaa jälleen museokäyttöön, mutta suunnitelma edistyy verkkaisesti. Monet epäilevät entistämisen mahdollisuuttakin.

Ülenurmen maatalousmuseo, Ülenurmen entisessä moisiossa, nykyisessä kolhoosissa, muutama kilometri Tartto-Võru -maantietä, bussit 12 ja 19a, avoinna ti—la 10—16. Vaikka ei tuntisi maataloutta kovin läheiseksikään, poikkeaminen Ülenurmessa kannattaa. Museo sijaitsee moision entisessä tallissa, jonka hieno muuraustekniikka 1800-luvulta ansaitsee huomiota. Esineistö on vanhoja maataloustyökaluja risuäkeestä historiallisiin traktoreihin. Pihalla on toimiva tuulimylly. Jos voi satuttaaä käyntipäiväksi lauantain, voi hyvinkin osua paikalle yhtä aikaa hääseurueen kanssa. Tällä seudulla on tapana, että nuoren aviomiehen pitää osoittaa erottavansa jyvistä eri viljalajit toisistaan. Nuorikon taas pitää pystyä vääntämään käsikivillä jyviä jauhoiksi. Virolaisen viljanjalostuksen ylpeys, **Sangasten moision** hämmästyttävän pitkäolkinen ruis, on täällä vielä kuhilaana ihailtavissa. Viljely on lopetettu — maataloudessa ei olkia enää juuri käytetä.

Opiskelijan asutuseum, Burdenko 61, avoinna ti—la 11—16. Suuria museoita vaellettuaan kokee virkistykseksi pienessä mutta mukavassa käynnin. »Tudengimuseum» oli vielä pari vuotta sitten Leninin veljelle Dmitri Uljanoville omistettu, mutta Dmitrin tavarat on pakattu pois ja entisaikojen tarttolaisen opiskelijan irtaimisto tuotu sijaan.

Kuressaaren piispanlinna on hyvin entistetty arkkitehtuurimuistomerkki. Sen sisällä on kotiseutumuseo ja konserttisali. Ja linnan varjoisalla sisäpihalla pidetään mm. Saarenmaan laulujuhlat. — FT.

Kuressaaren ravintoloista hauskin on vanhassa tuulimyllyssä. Sen pihanurmella on hyvä panna toimeen »simman» eli tanssi-iltamat. — Lehtikuva.